

Euroviisut 2022 ja ääni Ukrainalle

Ira Österberg

Reilu vuosi sitten kirjoitin *Idäntutkimukseen* (2/2021) otsikolla ”Ei VIE-alueen juhlaa tänä vuonna” Eurovision laulukilpailuista katsauksen, jossa nostin esiin Ukrainan ja Venäjän musiikillisen vastakkainasettelun sekä kilpailujen kiintoisan äänestyskäyttäytymisen ja esitysten vastustamattoman geopoliittisen luonteen. Kirjoitin siitä, miten Euroviisuissa emme äänestä vain konkreettisten lauluesitysten puolesta, vaan myös maiden, kansojen ja heidän tarinoidensa puolesta. Enkä pitänyt sitä huonona asiana. Voidaan ajatella, että geopolitiikka on yksi tulkinnallinen kehys lisää esitysten ja artistien vastaanotossa, ja se tekee kilpailujen seuraamisesta laajemmassa mittakaavassa kiintoisaa. Vuotta myöhemmin tekstistäni tuli ajankohtaisempi kuin osasin kuvitellakaan: keväällä 2022 Venäjän ja Ukrainan euroviisuedustajien ja -edustuksen kohtalosta uutisoitiin rinta rinnan helmikuussa alkaneen Venäjän hyökkäyssodan kanssa. Käyn tässä esseessä läpi viime kevään viisutapahtumien kulkua ja pohdin, minkälaisia merkityksiä ja tulkinnallisia kehyksiä lauluesityksille, Euroviisuuutisoimille, kilpailupolitiikalle ja äänestyskäyttäytymisellemme voisi mahdollisesti antaa.

Ukrainan edustaja valitaan

Ukrainan edustaja tämän vuoden kisoihin valittiin 12. helmikuuta suorassa televisiolähetyksessä *Vidbir 2022* (”Valinta 2022”). Kansallinen yleisradioyhtiö (UA-PBC) eli tuttavallisemmin *Suspilne* (”Julkinen” tai ”Yleinen”) järjesti karsinnan kahdeksan esityksen kesken, joista voittaja valittiin asiantuntijaraadin (50 %) ja yleisön (50 %) äänin. Raatiin kuului yksi *Suspilnen* edustaja sekä kaksi tunnettua artistia, Tina Karol ja Jamala. Euroviisuyleisölle Tina Karol on tuttu ihanasta naruhyppelyn säestämästä *Show me your love* -esityksestä vuoden 2006 viisuista, jolloin Lordi vei voiton Ateenassa. Jamala puolestaan on vuoden 2016 Ukrainan viisuvoittokappaleen *1944* laulaja-lauluntekijä.

Vidbir 2022 -karsinnassa voiton vei Alina Paš kappaleellaan *Tini zabutyh predkiv* (”Menneiden sukupolvien varjot”). Esitys sai raadilta ykkössijan, mutta yleisö äänesti sen vasta toiseksi. Yhteispistemäärä riitti kuitenkin koko kisan voittoon. Voittokappaleen nimi on suora viite ukrainalaisen neuvostoelokuvan suurimpaan klassikkoon, Sergei Paradžanovin

samannimiseen elokuvaan vuodelta 1964. Elokuva ja samanniminen kirja, johon se perustuu, kertovat Lounais-Ukrainaa asuttavan Hutsul-heimon keskuuteen sijoittuvan rakkaustarinan.

Pašin laulussa kansanmusiikki ja kansanlaulelementit yhdistyvät moderniin ilmaisuun. Siinä on paljon samaa kuin Jamalan voittoisassa 1944-kappaleessa: sota, kansan historia ja menneet kärsimykset. Siinä missä Jamalan esitys oli tumma, sininen ja pelkistetty, Pašin esitys oli koristeellinen, väreinään kulta, musta ja punainen (kuva 1). Laulun ukrainankielisten sanojen keskelle on C-osaksi upotettu englanninkielinen *spoken word* -osio:

Olen tyttö pienestä kylästä
Perheeni kuin Dumas'n kynästä
Yksi kaikkien, kaikki yhden puolesta
Mutta tänään Dante kirjoittaisi tragedian
Tahdon Picasson kyyhkyn, sen jumalaisen strategian
Lapsena, kun toiset leikkivät nukeilla,
minä tartuin kynään ja kirjoitin,
sillä suosikkini oli teos Shakespearen
Kuin Grimmin veljekset, jätän jälkeen paloja itsestäni
Muista menneet sukupolvet,
mutta kirjoita oma historiasi.
(suom. Ira Österberg)

Ukraina ankkuroidaan ukrainankielisen tekstin ja maan kulttuuri- ja kansanperinnettä huokuvan esityksen lomassa tiukasti länsieurooppalaiseen kulttuuripiiriin: Dumas, Dante, Picasso, Shakespeare, Grimm – muista esi-isäsi! Tämä on hätkähdyttävä veto, joka kertoo myös paljon siitä, minkälaista kontekstia ja ankkurointia halutaan sulkea pois.

Kuva 1. Alina Pašin lavaesitystä hallitsivat mustan, punaisen ja kullan sävyt. Lähde: Kuva-kaappaus Ukrainan kansallisen viisukarsinnan talleenteesta.

Ukrainalaiseen kansanperinteeseen vetoaminen ei sinänsä ollut tämän vuoden ehdokkaissa mitenkään poikkeuksellista: kahdeksasta esityksestä peräti puolet hyödynsi tätä tematiikkaa musiikissaan tai esityksen visuaalisissa elementeissä. Useimmiten tätä kansanperinnettä yhdistettiin hip hopiin. Mielenkiintoista on myös se, että nämä kaikki neljä kansanperinnettä hyödyntävää esitystä sijoituivat kisan kärkeen sekä asiantuntijaraadin että yleisön mielestä. Etno-hip hopilla on selvästi Ukrainassa kulttuurista tilausta.

Puhtaasti moderniin musiikkiin ja yleisempiin (eli läntisempiin) euroviisutrendeihin nojanneet kappaleet jäivät karsinnassa auttamatta hännille. Kisan viimeiseksi sijoittui sympaattinen Michael Soulin goottiteknohalladi *Demons*, jonka poikkeuksellisen introspektiiviset englanninkieliset lyriikat sisälsivät karsinnan muistettavimman säkeen ”*Can you feel that smell, it’s from the hell*”.

Ukrainan edustaja vaihtuu

Neljä päivää karsinnan jälkeen Alina Paš ilmoitti vetäytyvänsä maansa euroviisuedustajuudesta. Ukrainan edustajan valinta ei alun perin ylittänyt uutiskynnystä Suomessa, mutta edustajan vetäytyminen noteeraattiin 16.2. ja 17.2. sekä *Helsingin Sanomissa*, *Ilta-Sanomissa*, *Ittalehdessä* että Ylen uutissivustolla.

Kohu liittyi Pašin oletettuun laittomaan Krimin matkaan vuonna 2015. Vain kaksi päivää Pašin karsintavoiton jälkeen aktivisti ja suosittu tubettaja Serhi Sternenکو oli julkistanut tietoja, joiden mukaan Paš olisi käynyt ilman virallista lupaa Krimillä Moskovon kautta elokuussa 2015. Tähän vastauksena Pašin edustajat julkistivat jonkinlaisen asiakirjatodisteen, jonka kuitenkin katsottiin olevan väärennös. Ukrainan rajaviranomaiset ilmoittivat, etteivät he voi luovuttaa tietoja vuoden 2015 rajanylityksistä, koska asiakirjoja säilytetään vain viiden vuoden ajan.

16. helmikuuta Ukrainan Euroviisukomitea kokoontui päättämään, ettei Paš voi edustaa maataan viisuissa. Hänet diskattiin vedoten kilpailun sääntöihin, joiden mukaan olennaisten tietojen pimittäminen komitealta voi johtaa osallistujan hylkäämiseen. Samana päivänä Paš itse ilmoitti Instagram-tilillään vetäytyvänsä kisasta, koska ei halua osallistua ”virtuaalisotaan ja vihaan”. *Ittalehti* (16.2.) kirjoitti, miten Paš oli kohun myötä saanut runsaasti solvaavia viestejä ja uhkauksia. Suomen lehdistö muotoili tilanteen niin, että Paš itse vetäytyi kohun vuoksi. Useassa ukrainankielisessä lähteessä kuitenkin viitattiin siihen, että päätöksen olisi tehnyt komissio jo ennen Instagram-päivitystä.

Samantyyppinen kohu johti myös vuonna 2019 valitun viisuedustajan, Maruv in poisvetämiseen kisasta. Maruv voitti yleisöäänillä karsinnan viisi muuta kilpailijaa kappaleellaan *Siren Song*, mutta kilpailun jälkeen artisti ei suostunut allekirjoittamaan sopimusta, joka olisi kieltänyt Venäjällä esiintymiset. Lisäksi *Siren Song* oli julkaistu venäläisen Warner Music Russian kautta. Venäjä on perinteisesti ollut tärkeä markkina-alue ukrainalaisille artisteille. Ukrainan Euroviisukomitea päätyi kuitenkin hylkäämään artistin, ja Ukraina jätti viisut siltä vuodelta kokonaan väliin.

Uusi vuoden 2022 edustuskappale ja -artisti julkistettiin kuusi päivää Pašin poisvetämisen jälkeen. Ukrainaa edustaisi karsinnassa alun perin toiseksi tullut Kalush Orchestra kappaleellaan *Stefania*, joka myös oli kekseliäs yhdistelmä kansanmusiikkielementtejä ja rap-laulua. Suomessa uuden edustajan nimityksen noteerasi alun perin ainoastaan *Ittalehti* (22.2.).

Kuusihenkinen Kalush Orchestra on vuonna 2019 perustetun Kalush-nimisen hip hop -trion reilun vuoden vanha sivuprojekti. Kalush-nimi on suora viite heidän kotikaupunkiinsa, joka

Kuva 2. Kalush Orchestran esityksessä multi-instrumentalisti Igor Didentšuk soittaa soolon perinteisellä puupuhaltimella, tilinkalla. Lähde: Kuvakaappaus Ukrainan kansallisen viisukarsinnan talleenteesta.

sijaitsee Lounais-Ukrainassa – samoilla seuduilla mitä hutsulit perinteisesti ovat asuttaneet. *Stefania* oli kokoonpanon toinen julkaistu kappale, jossa laulusolisti Oleg Psjuk melko suoraviivaisesti ylistää jo harmaantunutta äitiänsä ja muistelee, kuinka tämä tuoditti hänet uneen lapsena. Kappaleen mieleenpainuvin ”koukku” on perinteisellä puupuhaltimella, *tilinkalla*, soitettu instrumentaalisoolo (kuva 2). Huilunsoittaja, Igor Didentšuk kuuluu Kalushin ja Kalush Orchestran lisäksi myös Go_A-yhtyeeseen, joka valittiin Ukrainan euroviisuedustajaksi vuosina 2020 ja 2021.

Kansallisen karsinnan lavashow’ssa tärkeässä roolissa oli Psjukin tunnuksiksi muodostuneen vaaleanpunaisen lakin sekä lähes 60 senttimetrin pituisen *tilinkan* ohella itse *Stefania*-äiti, jonka kamera ajoittain poimi yleisön joukosta kainosti nyökyttelemässä musiikin tahtiin. Kalush Orchestra ylsi yleisöäänestyksen voittajaksi saaden huimat 45 % äänistä, mutta kisan raati sijoitti esityksen vasta kolmanneksi. Jälkeenpäin Psjuk antoi lausuntoja, joissa väitti kisan pistelaskun olleen väärennetty ja että he olisivat olleet kisan todellinen voittaja.

Kun Kalush Orchestra sitten kutsuttiin edustamaan maataan Pašin väistyttyä, voidaan ajatella, että todellinen kansan tahto toteutui. Kuvainnollisesti vastakkain asettuivat aito voittaja vs. valheellinen voittaja, kansa vs. eliitti sekä isänmaallisuus vs. petturuus. Molemmat kappaleet joka tapauksessa ammensivat yllättävän samankaltaisesti kansanperinteen kuvastosta ja symboliikasta. Molemmissa nainen nousee koko kansan ja alkuperäisen ukrainalaisuuden symboliksi: Pašilla se on laulun lyyrinen minä; Kalushilla se on äitihahmo, välillä ”hän”, välillä ”sinä”, joka on koko ajan kuitenkin se myyttinen Toinen.

Venäjä hyökkää – ja se torjutaan

Kaksi päivää Ukrainan uuden euroviisuedustajan julkistamisen jälkeen, 24. helmikuuta, Venäjä hyökkäsi Ukraina. Jo saman päivän aikana sotatoimien seuraamisen ohella otsikoihin

ylsi Ruotsin yleisradioyhtiön esittämä vaatimus Euroopan yleisradiounionille EBUlle – eli Euroviisujen järjestävälle taholle – että Venäjä tulisi sulkea pois viisuihin. EBU vastasi vaatimukseen toteamalla, että viisut eivät ole poliittinen tapahtuma ja siksi molemmat maat, Ukraina ja Venäjä, ovat tervetulleita mukaan. Vaatimuksen ja reagoinnin siihen uutisoivat Suomessa *Iltalehti*, *Ilta-Sanomat* sekä Yle.

Seuraavana päivänä Ylen verkkosivuilla (25.2.) julkaistiin tiedote, jossa esitettiin EBUlle ukaasi: Venäjä on suljettava pois tai Suomi ei osallistu kisoihin. Saman päivän iltana Ylen uutissivustolla kerrottiin näyttävästi, miten EBU on ilmoittanut sulkevansa Venäjän pois Euroviisuihin. Yleisradio otti kunnian torjuntavoitosta itselleen. Sen julkaiseman jutun ingressissä kerrotaan: ”Yle vetosi Euroopan yleisradiounioni EBUun, jotta Venäjä suljettaisiin kokonaan pois Euroviisuihin. Perjantai-iltana EBU taipui vaatimukseen.” (Ylen verkkosivut, 25.2.). Osallistumiskieltoa seuraavana päivänä, 26.2. venäläiset yleisradioyhtiöt *VGTSK*, *Pervyi kanal* ja *Radio Dom Ostankino* ilmoittivat eroavansa Euroopan yleisradiounionista kokonaan.

Tämä tarkoittaa, että Venäjä ei enää osallistu Euroviisuihin. Samalla päättyy yksi yleiseurooppalaisen populaarikulttuurin vaiherikas ajanjakso. Venäjä on ollut Euroviisussa ja EBUssa mukana vuodesta 1994 lähtien, ja se osaltaan aloitti itäisen Euroopan maiden mukaan tulon viisuihin. Tämän muutamassa aallossa tapahtuneen itäisen invaasion myötä viisujen musiikillinen taso nousi vaaleanpunaisesta iskelmäpurkasta monimuotoisemmaksi ja modernimmaksi. Venäjä on kolmenkymmenen vuoden ajan ollut yksi kisan menestyneimmistä maista, vaikka sen tilillä on vain yksi voitto vuodelta 2008, jolloin Dima Bilan voitti viisut. Venäjä on kuitenkin lähes aina ollut mukana finaalissa ja sijoittunut usein viiden parhaan joukkoon.

Venäjän viisuhistoriassa on myös ollut sängen paljon haasteita ja vaikeuksia, ja Venäjän ekspatriaattien äänestyskäyttäytyminen on herättänyt toistuvasti kritiikkiä. Vuonna 2003 t.A.T.u. esiintyi pahennusta herättäen, sillä naisduon huhuttiin aikovan suudella lavalla, minä katsottiin olevan vain miehisten fantasioiden laskelmoitua hyödyntämistä. Vuonna 2013 Krista Siegfriidsin tekemänä suudelma olikin sitten kannanotto HLBT+-oikeuksien puolesta. On perusteltua myös spekuloida ajatuksella, että asiantuntijaraadin äänestys tuotiin takaisin mukaan Euroviisuihin hillitsemään Venäjän dominointia kisoissa, sillä raadit palasivat heti seuraavana vuonna Dima Bilanin voiton jälkeen.

Kiristyneet välit Ukrainan kanssa ovat näkyneet myös jo pitkään Venäjän viisutaipaleella. Vuonna 2009 kohuttiin, kun ukrainalainen Anastasia Prihodko edustikin Venäjää osin ukrainankielisellä kappaleella *Mamo*. Vuodesta 2014 ja Krimin valtaamisesta alkaen Venäjälle on käytännössä aina buuattu yleisöstä. Erityisen hyvin tämän huomasi television ääressä juuri vuonna 2014, kun esiintymässä olivat vasta 17-vuotiaat kaksoissisaret Anastasia ja Maria Tolmatšova. Vuodesta 2015 otettiin käyttöön buuausta suodattava ääniteknologia, josta tuoreeltaan uutisoivat mm. *ABC News* ja *Daily Mail* (20.5.2015). Laiton vierailu Krimin alueella johti myös siihen, että vuoden 2017 Venäjän edustajalta, Julija Samoilovalta estettiin pääsy kisojen isäntämaa Ukrainaan esiintymään ja Venäjä joutui jättämään kisat väliin tuolloin. Lihassurkastumaa sairastava Samoilova käyttää pyörätuolia. Hänen edustajuutensa katsottiin olevan Venäjältä harvinaisen laskelmoiva *soft power* -veto.

Tänä vuonna Venäjä sitten vetäytyi pysyvästi pois Euroviisuihin, ennen kun se oli edes ehtinyt valita omaa edustajaansa. Maaliskuussa Ukraina julistettiin kisojen ennakkosuosikiksi ja se johti vedonlyöntitilastoa (*Iltalehti* 3.3.2022). Suomenkin lehdistössä seurattiin ahkerasti artistien valmistautumista kisoihin pommitusten keskellä ja jännitettiin sitä, pääsevätkö artistit matkaan ensinkään. Viisuviikolla toukokuussa uutisoitiin, miten Kalush Orchestran jäsenet

saivat kuin saivatkin poikkeusluvalla poistua maasta ja pääsivät paikan päälle Torinon esiintymään (*Iltalehti* 10.5.2022).

Ja Ukraina voittaa

Kalush Orchestran esitys pääsi ennakoidusti omasta semifinaalistaan kirkkaasti jatkoon ja voitti lopulta koko kilpailun viisufinaalissa lauantaina 14.5. Voittoa seuraavana päivänä yhtye julkisti uuden version *Stefania*-kappaleen musiikkivideosta. Tässä videossa kuvattiin naissoitilaita kantamassa lapsia turvaan tuhoutuneen kaupungin raunioiden keskellä. Video konkretisoi vaikuttavasti sen, miten laulu omasta äidistä ja ukrainalaisesta äitiydestä ylipäänsä sai sodan kontekstissa uuden, syvemmän ja äärimmäisen koskettavan ulottuvuuden (kuvat 3 ja 4).

Kuva 3. Stefania-kappaleen musiikkivideon päivitettyssä versiossa solisti Oleg Psjuk on riittänyt tavaramerkiksi muodostuneista värikkäistä asusteistaan ja energisestä koreografiasta. Lähde: Kuvakaappaus musiikkivideosta.

Kuva 4. Sodan myötä Ukrainan äidit saavat taistelujen keskellä uuden, tärkeän roolin. Lähde: Kuvakaappaus musiikkivideosta.

Ukrainalle tämä oli heidän viisuhistoriansa kolmas voitto. Kaksi aiempaa – Ruslana kappaleella *Wild Dances* vuonna 2004 sekä Jamala kappaleella *1944* vuonna 2016 – ajoittuivat myös Ukrainan poliittisesti ja yhteiskunnallisesti kriittisiin hetkiin ja ajankohtiin. Ruslanan voitto edelsi Oranssia vallankumousta, kun taas Jamalan voitto oli seurausta Krimin valtaamisen jälkipyykistä. Kokonaisuutena Ukraina on myös ollut yksi viisuhistorian menestyneimpiä maita, itse asiassa menestyneempi kuin Venäjä. Se on osallistunut kisoihin vuodesta 2003 ja on koko viisuhistorian ainut maa, joka on ollut finaalissa joka kerta osallistuessaan. Tämä on pääosin seurausta siitä, että maa lähettää kisoihin kiinnostavaa musiikkia, taitavia artisteja ja ammattitaidolla mietittyjä esityskokonaisuuksia. Erityisesti Ukraina on kunnostautunut vahvojen naisartistien voimalla: jo mainittujen Ruslanan, Jamalan ja Tina Karolin lisäksi lavalla on nähty mm. yli-inhimillisen monilahjakas Svetlana Loboda (*Be My Valentine (Anti-Crisis Girl)*, 2009), ukrainalais-kongolainen Gaitana (*Be My Guest*, 2012) sekä kulttuuriaktivistinkin tunnettu Zlata Ognevič (*Gravity*, 2013). Tämän lisäksi politiikka on ollut usein osana ukrainalaiskappaleiden sanomaa, vaikka se onkin virallisesti Euroviisujen säännöissä kielletty. Erityisen selkeästi tämä näkyi ja kuului vuoden 2005 GreenJollyn edustuskappaleessa *Razom nas bahato* ("Yhdessä meitä on monta"), joka oli yksi Oranssin vallankumouksen tunnussävelmiä. Mutta myös esim. Verka Serdjutškan ikimuistoisen tanssikappaleen *Dancing Lasha Tumbain* (2007) kohtalaisen avoimesti mainostettiin olevan vain väännös lauseesta "Russia Goodbye".

Sota, Venäjä ja Ukraina veivät niin suuren osan vuoden 2022 Euroviisujen huomiosta, että kilpailun muut osallistajat jäivät helposti kipeän maailmanpolitiikan ja sotatragedian varjoon. Itäisestä Euroopasta erityisen hienot esitykset tarjosivat Serbian avantgardistinen laulaja-lauluntekijä Konstrakta kappaleella *In Corpore Sano* ("Terveessä ruumiissa") sekä Moldovan kansainvälinen kestoosuusikki Zdob și Zdub kansanmusiikkia ja rokkia yhdistäneellä kappaleella *Trenulețul* ("Pikku juna"), joka tietysti mielessä myös oli poliittinen kannanotto Moldovan ja Romanian kulttuurisen yhtenevyyden puolesta. Jälkeenpäin ehkä suurinta suosiota "rivi-viisuista" on päässyt nauttimaan Armenian Rosa Linnin kuulas ja nuorekas *Snap*, joka saa edelleen mukavasti soittoaikaa myös Suomenkin radiokanavilla.

Yleisellä tasolla se, minkä totesin tekstissäni keväällä 2021 viisujen äänestyskäyttäytymisestä, pitää edelleen paikkaansa. Jos äänestys perustuisi puhtaasti yleisöäänien, itäinen Eurooppa pärjäisi kisassa huomattavasti paremmin: pelkillä yleisöäänillä mitattuna kilpailun kärkikolmikossa tänä vuonna olisi ollut Ukraina, Moldova, ja Espanja. Euroviisuyleisö perinteisesti äänestää ennakkoluulottomammin erilaisia ja yllättäviä kappaleita ja onnistuneita esityksiä, mistä Moldovan menestys on hyvä esimerkki. Tuomarit tuntuvat kallistuvan perinteisempään pophittiformaattiin – ja geopolittisesti (ja ammatillisesti) läntisen Euroopan suuntaan. Jos ammattilaisraadit puolestaan yksin olisivat saaneet päättää, tämän vuoden kisojen kolmen kärki olisi ollut: Iso-Britannia, Ruotsi ja Espanja.

Huomionarvoista siten on, että Ukraina kipusi kilpailun voittoon puhtaasti yleisöäänien voimin. Vielä merkittävämpää on, että joka ikisen osallistujamaan kotiyleisö äänesti Ukrainan parhaimmille pistesijoille, siis vähintään neljän parhaan joukkoon. Peräti 28 maata 40:stä antoi Ukrainalle täydet pisteet. Solidaarisuus Ukrainaa kohtaan todella yhdisti koko Euroopan kansan.

Mistä äänestimme?

Kun me televisiokatsojat äänestimme euroviisusuosikkia tänä raskaana ja huolten täyttämänä keväänä, mistä me oikeastaan äänestimme? Kun kuuntelemme (ja katsomme) musiikkia – tai vastaanotamme mitä tahansa kulttuurituotetta – kokemukseemme vaikuttaa usein teoksen muodon ja sisällön ohella myös se, mistä koemme teoksen olevan lähtöisin, eli kuka sen on tehnyt ja missä kontekstissa. Onko artisti vaikkapa itseoppinut vai koulutettu, kärsivä nero vai tekninen taituri, autenttinen ja vilpiton vai laskelmoiva ja kaupallista voittoa tavoitteleva?

Pelkästään teosta aistimalla tekijän motiiveja ja lähtökohtia on toki mahdoton tietää, mutta me usein kuvittelemme tietävämmme ne; meillä on mielikuvia ja oletuksia teoksen ja tekijyyden autenttisuuden asteesta. Näitä käsityksiä muodostuu, kun katsomme musiikkiesitystä, mutta käsityksiä muokkaavaa informaatiota tulvii myös oheismoedioista. Euroviisuissa on lisäksi selostus, joka kertoo omanlaisensa narratiivin esiintyjien tarinoista ja taustoista. Tällä eräänlaisella ”autenttisuuden mielikuvalla” on usein ratkaiseva merkitys sille, koemmeko esityksen hyvänä vai huonona tai onko mielestämme kyse esimerkiksi laskelmoivasta kopioinnista vai intertekstuaalisesta inspiroitumisesta.

Kuten jo tämän esseen alussa totesin, Euroviisuissa lisäulottuvuuden tulkintakonteksteihin tuovat maantiede ja poliittiset suhdanteet. Siten meillä on jonkinlaisia taustaoletuksia, mielikuvia ja tuntemuksia myös edustusmaiden motiiveista ja agendoista – vilpittömyydestä tai laskelmoivuudesta. Tämä valtiollisen toimijuuden ja autenttisuuden kehystäminen euroviisukappaleiden tulkinnessa ja vastaanotossa on mielenkiintoinen tutkimuskysymys, jota mahdollisuuksien mukaan olisikin mielekästä selvittää lisää. Tänä vuonna koko Euroopan äänet menivät Ukrainalle, koska sen artistin ja valtiollisen toimijuuden autenttisuus ja vilpittömyys loksahivat täydellisesti yhteen tuottaen yhden kaikkien aikojen menestyneimmistä viisukappaleista.

Mutta olisiko Alina Paš voittanut? Haluaisin uskoa niin. Tosin räppäävät hip hop -pojat koetaan usein hieman sympaattisempina ja autenttisempina kuin taiteelliset turbaaninaiset. Kuitenkin myös Pašin kappale olisi toiminut aivan yhtä hyvin uudessa kontekstissa – ja toimiikin edelleen. Myös hän on julkaissut laulustansa tänä syksynä uuden videon vain hieinan muokatuin lyriikoin Ukrainan sotaponnistusten kunniaksi. Se, että molemmat Ukrainan etno-hip hop kappaleet ”sattuivat” hyvin sopimaan sanomaltaan ja lyriikoiltaan kansallistunteen kohottamiseen kärsimyksen aikoina, kertoo loppujen lopuksi myös sen, että tilanne ei kärjistynyt aivan niin yllättäen, kuin miltä lännessä ehkä vaikutti. Lauloihan Go_A jo viime vuonna Ukrainan edustuskappaleessa *Šum*, miten alkuvoimainen ukrainalaisuus on kylmän talven kahlitsema, mutta laulun voimalla talven läpi puskee vääjäämätön kevät ja elämä.

Viisuvoitosta huolimatta ensi vuoden kisoja ei järjestetä Ukrainassa, vaan ne pidetään Ison-Britannian Liverpoolissa. Heidän edustajansa tuli koko kisassa toiseksi ja asiantuntijaraatien äänissä ensimmäiseksi. Näin nämä raadit ikään kuin sittenkin saivat tahtonsa läpi kisojen voittajasta. Ukrainan *Suspilne* ilmoitti heti tuoreeltaan olevansa päätökseen pettynyt (YLE 17.6.2022). Iso-Britannia ja EBU lupaavat lohdutukseksi, että kisaohjelmassa on mukana ”ukrainalaisia elementtejä” (YLE 25.7.2022). On kiintoisaa nähdä, millaisia ne ovat – ja tietenkin minkälaisissa maailmanpoliittisissa tunnelmissa toukokuuta 2023 vietetään.